

Landskapsnämndens framställning
till Ålands landsting med förslag till tillägg till
N:o 14/1945. landskapets ordinarie inkomst- och utgiftsstat för
år 1945.

I samband med behandlingen av landskapsnämndens till höstsessionen
ingivna förslag till ordinarie budget gav landstinget landskapsnämnden
i uppdrag att till vårsessionen inkomma med nytt förslag angående stor-
leken av lantrådets lön. Detta och ett par andra uppdrag samt nödigbe-
funna ändringar i och tillägg till budgeten för innevarande år ha för-
anlett denna framställning.

A. INKOMST.

Egentliga inkomster.

Utöver i ordinarie budgeten redan observerade inkomster kunna för in-
nevarande år sådana påräknas i form av stämpel å bilbesiktningsexpedi-
tioner, beräknade till 18.000 mark, vilken inkomst uppstår genom bil-
besiktningens omläggning. Övriga erforderliga belopp till täckande av
utgifterna måste anskaffas genom upptagande av lån.

B. UTGIFT.

Egentliga utgifter.

Andra huvudtiteln.

Landskapsstyrelsen.

Beträffande lantrådets avlöning vidhåller landskapsnämnden sin prin-
cipiella ståndpunkt, att lantrådet på grund av tjänstens vikt och bety-

delse borde jämföras med landshövdingen med avseende på avlöningsförhållanden. Men när landstinget hittills hela tiden ställt lantrådet i lägre avlöningsklass, har landskapsnämnden liksom i sin framställning till höstsessionen föreslagit tjänstens uppflyttning endast till 36 löneklassen, i vilken grundlönen är 150.000 mark per år. I detta ärendes behandling har lantrådet icke deltagit.

Det uppdrag, som landstinget gav landskapsnämnden med avseende på landskapssekreterarens lön, har landskapsnämnden ingen möjlighet att fullgöra. Ty de energiska åtgärder landstinget efterlyser, kan endast landstinget självt vidtaga. Första förutsättningen härför är ju att Ålandsdelegationen godkänner en högre lön än den nuvarande. För att detta skall kunna ske måste delegationen, i varje händelse dess majoritet, som landstinget direkt och indirekt bestämmer om, omfatta det. Det är landstinget, icke landskapsnämnden, som skall göra framställningar till Ålandsdelegationen liksom det är landstinget som utser landskapets delegater och avgör om landshövdingen åtnjuter dess förtroende och därmed får möjlighet att både direkt och indirekt påverka delegationens sammansättning. I själva saken önskar landskapsnämnden framhålla, att landskapssekreteraren enligt dess mening borde åtnjuta en lön av 105.300:- mark, vilket belopp landstingets finansutskott i åsyftade betänkande nämmer; detta på grund av tjänstens art, mångfalden och arten av de ärenden han har att handlägga, lagberedningen icke att förglömma, och det ansvar som påvilar honom som ensam jurist i

landskapsstyrelsen, allt omständigheter, som i riket betraktas som avgörande för en tjänsts hänförande till löneklass. Men om här nämnda minimibelopp eller något annat högre än nuvarande lön är kompensibelt, kan landskapsnämnden ej utröna, ännu mindre garantera, och anser sig därför ej heller kunna framställa något direkt förslag om grundlönens ifråga förhöjning, utan överlämnar åt landstinget att självt taga det initiativ landstinget anser påkallat.

Sjunde huvudtiteln.

Kommunikationerna.

Väghållningen.

Genom ett statsrådsbeslut hava statens fast anställda arbetare tillerkänts ett temporärt familjebidrag om 200 mark per barn och månad. Landskapsnämnden har genom därom fattat beslut tillförsäkrat landskapets arbetare samma förmån enligt samma villkor. Detta föranleder emellertid en utgift av cirka 28.000 mark per år efter nuvarande förhållanden och skulle opåräknat tära på anslaget för väghållningen. Landskapsnämnden har därför ansett det vara lämpligt att begära ett tilläggsanslag för ändamålet under ett nytt moment 13 Tillfälligt familjebidrag åt fast anställda arbetare (förslagsanslag).

I detta sammanhang önskar landskapsnämnden redogöra för sin medverkan vid ordnandet av flygtrafiken på linjen Åbo-Mariehamn-Stockholm. Ursprungligen gällde det endast en garanti för de två platser i vardera riktningen, vilka skulle ställas till landskapets förfogande under

försökstiden två gånger, sedermera tre gånger i veckan. Senare iklädde landskapsnämnden landskapet skyldighet att med 100 mark per gång tre gånger i veckan deltaga i klareringskostnaderna och slutligen även skyldigheten att med 225 mark per gång tre gånger i veckan under januari och februari månader deltaga i kostnaderna för upprätthållande av förbindelse mellan flygfältet och Mariehamns stad. Samtidigt beslöt landskapsnämnden emellertid upptaga denna sak till behandling i tilläggsbudgeten för att bereda landstinget tillfälle att anvisa ett speciellt anslag för ändamålet, om landstinget önskar att landskapet utöver nämnda tid skall deltaga i stadens kostnader för denna förbindelse. Landskapsnämnden anser nämligen det bemyndigande som landstinget vid höstsessionen gav landstinget att använda ett för annan trafik givet anslag för anordnande av flygtrafik som interimistiskt och motser därför att landstinget nu beviljar nödigt anslag för ändamålet eller ger närmare besked om hur det önskar saken ordnad, detta även efter det regelbunden båttrafik kommit i gång.

Sedan landskapsnämnden funnit sig föranlåten att ändra föreskrifterna för bilbesiktningsmannen, så att hans expeditioner skola beläggas med stämpel till fastställda belopp, vilka som inkomst inflyta till landskapsnämndens centrala kassa och bokföras under samma rubrik som övriga näringsskatter, har behovet av ett anslag till täckande av kostnaderna för bilbesiktningen uppkommit. Dessa kostnader ha hittills täckts med avgifterna, och vare sig avgifterna eller arvodena ha kommit

till synes i landskapets räkenskaper. Landskapsnämndens beslut innebär dessutom att avgifterna i form av stämpel höjas så att de i viss mån överstiga de bilbesiktningsmannens tillkommande arvoden. Då dessa utgå med visst belopp för förrättning, är slutsumman beroende av antalet förrättningar och kan därför icke på förhand fixeras utan borde anslaget få betecknas som förslagsanslag.

Under förutsättning att landstinget beviljar anslag för anskaffande av en tjänstebil för vägmästarna och, i den mån detta visar sig möjligt, även för andra landskapets tjänstemän, blir anslag till avlöande av chaufför för samma bil av behovet. Visserligen komma resekostnadsutgifter på de flesta moment för sådana att inbesparas men detta förhållande berättigar icke, i varje fall icke utan skilt bemyndigande, landskapsnämnden att använda åsyftade anslag till chaufförarvode. Därför blir ett nytt anslag för ändamålet nödvändigt.

Tionde huvudtiteln:

Diverse anslag.

I anslutning till vad landskapsnämnden framhållit i sin motivering dels till tilläggsbudgeten för 1943 och dels till förslaget till utgiftsstat för 1944 angående förande av ett kortregister över landskapets mantalsskrivna befolkning på sådant sätt att man för var och en kan kontrollera om hembygdsrätt föreligger eller icke, får landskapsnämnden meddela att häradsskrivaren fört ett sådant register från och med 1941 samt gjort och gör fortfarande anspråk på ersättning även för des-

sa år. Landskapsnämnden har emellertid icke velat göra någon framställning i saken, innan frågan om kompensation av någon hithörande utgift varit föremål för behandling i Ålandsdelegationen. Numera har så skett, och därför har nödigt anslag för ändamålet föreslagits. Ett tidigare uppgjort förslag till överenskommelse förutsatte en ersättning av 50 penni per mantalsskriven person och år, vilket skulle innebära en ersättning av något över 10.000 mark per år. Landskapsnämnden har emellertid ansett att summan borde kunna avjämnas nedåt till 10.000 mark eller för 3 år till 30.000 mark.

Elfte huvudtiteln.

icke inkomstbringande kapitalutgifter.

Undervisningsväsendet.

Det s.k. dragskåpet i Ålands lyceums lärosal för fysik och kemi har

aldrig fungerat, emedan det förenats med ventilationskanalerna i mellanväggen på sådant sätt, att de illaluktande eller giftiga gaser, som bildas vid vissa kemiska experiment, sprida sig i rummen i stället för att avlägsnas genom skorstenen. En rivning av mellanväggarna för att rätta

felet har ansetts vara för kostsam och besvärlig, varför ämnesläraren

föreslagit att dragskåpet måtte flyttas till ytterväggen och utdragsöpp-

ning där anordnas. För dessa arbeten har kostnaden beräknats till 5.445

mark, vilken summa här avrundats till 6.000 mark.

På anhållan av tvänne torrlägningsföretag har omläggning av ett par ålandsvägstrummor, som bli ovanligt kostsamma, blivit nödvändig. Den ena är belägen i Hammarland, den s.k. Korsbron, den andra i Finström, Emkar-

by och kallas Långbro. Korsbron har av ingenjör från Åbo väg- och vattenbyggnadsdistrikt beräknats till ca. 90.000 mark och av landskapets vägmästare till ca. 87.000 mark. Den i Emkarby torde enligt vägmästarens beräkningar stiga till något högre belopp. Någon större vägomläggning är icke påkallad där broarna äro belägna, den i Emkarby borde dock flyttas vägens bredd norrut. Båda trumomläggningarna måste på grund av lagverkställas för att möjliggöra torrläggning av ovanliggande odlingsmarker, men kostnaderna äro så stora att landskapsnämnden ansett ett speciellt anslag för ändamålet nödvändigt för att icke alldeles förrycka planen för väghållningen i övrigt.

I enlighet med landstingets beslut och för att möjliggöra ordnandet av trafik mellan Kökar och Sottunga eller Degerby har landskapsnämnden träffat villkorligt avtal om inköp av en för detta ändamål lämpad motorbåt. Båten är 16,37 m. lång, 4,57 m. bred och 1,16 m. djup, kan föra inalles 70 passagerare och lastar 30 ton. Den är byggd 1929. Den drives med en 64 hkr's Bolinder-motor och gör 7 1/2 knop. Priset för densamma är 210.000 mark. I detta sammanhang kan landskapsnämnden meddela att skrovet av bogserbåten Express, som i tiden inköptes för att erhålla ångmaskin och panna till maskinlaboratoriet vid Ålands sjöfartsläroverk i slutet av senaste år försålles för 75.000 mark, emedan det under nuvarande förhållanden ansågs vara förenat med alltför stora svårigheter att få det inrett och utrustat för trafiken i skärgården, för vilket ändamål det hittills förvarats. Köpeskillingen inflöt emellertid under senaste år och budgeten kan därför icke nu visa att det i själva verket

behöves endast 135.000 mark för detta båtköp. Köpet blir bindande sedan landstinget beviljat anslag för ändamålet. För den händelse gasaggregat måste insättas behöves för detta ändamål ca. 40.000 mark varför ett anslag om minst 250.000 mark blir av behovet.

Sedan landskapsnämnden ingav sitt förslag till ordinarie budget för landskapet under 1945, har dess möjligheter att i överensstämmelse med i landstingets budgetdiskussioner uttalade önskemål övervaka och ordna väghållningen väsentligen minskats, därigenom att vägbyggmästaren ansetts tvungen att försälja sin bil. Därigenom har ordnandet av vägmästarens (och i viss mån även andra tjänstemäns) tjänsteresor i hög grad

försvårats och fördyrats och nödvändigheten för landskapet att anskaffa och hålla en bil för tjänsteresornas verkställande aktualiserats. Landskapsnämnden anser sig därför nu böra upptaga frågan och förelägga den för landstinget till avgörande. Relativt goda begagnade personbilar utan

gasaggregat kunna enligt uppgift erhållas för ca. 150.000 mark och inrättning av gengasaggregat i en sådan bil stiger till omkring 30.000 mark. En god personbil med gengasaggregat och goda ringar torde dock kunna förskaffas för ca. 200.000 mark. Landskapsnämndens majoritet har emellertid ansett

att landskapets tjänstebilfråga lämpligast kunde ordnas så att f.d. polisbilen överföres på ordinarie anslag och utrustas med aggregat, och enligt dess förslag har därför här upptagits endast 100.000 mark för ändamålet som förslagsanslag.

I anslutning till vad ovan framhållits får landskapsnämnden förordna föreslå,

att Landstinget måtte 1) fastställa nedan upptagna förslag till tillägg till landskapets ordinarie inkomst- och utgiftsstat för 1945 och 2) be-

myndiga landskapsnämnden att upptaga för tilläggets utjämnande erforderliga lån.

F ö r s l a g .

till

tillägg till ordinarie inkomst- och utgiftsstaten för landskapet

Åland under år 1945.

A. INKOMST.

Egentliga inkomster.

Första avdelningen.

Näringskatter.

1. Apotekaravgifter och övriga näringskatter 18.000:-

I kap. 18.000:-

Kapitalinkomster.

Första avdelningen.

3. Lån 691.100:-

I kap. 691.100:-

Summa inkomster Mk. 709.100:-

B. UTGIFT.

Egentliga utgifter.

Kap. mom. Andra huvudtiteln.

I. Landskapsstyrelsen.

1. Avlöningar:

1 lantråd, grundlön 26.100:-

I kap. 26.100:-

II Ht. 26.100:-

Sjunde huvudtiteln.

Kommunikationerna.

I. Väghållningen.

13. Till tillfälligt familjebidrag åt fast anställda arbetare

(förslagsanslag) 28.000:-

14. För anordnande av förbindelse med flygtrafiken på linjen

Åbo-Mariehamn-Stockholm (förslagsanslag) 50.000:-

15. Bilbesiktningkostnader (förslagsanslag) 15.000:-

16. Chaufförarvode 24.000:-

I kap. 117.000:-

VII Ht. 117.000:-

Tionde huvudtiteln.

I. Diverse anslag.

17. Kostnader för förande av kortregister över hembygdsrätt

i landskapet åtnjutande personer 30.000:-

I kap. 30.000:-

X Ht. 30.000:-

Kapitalutgifter.

Elfte huvudtiteln.

Icke inkomstbringande kapitalutgifter.

Undervisningsväsendet.

kap. mom.

2. Ändring av dragskåpet i Ålands lyceums lärosal för
fysik och kemi 6.000:-

IV kap. 6.000:-

Kommunikationerna.

v.

4. Omläggning av Korsbro i Hammarland och en bro i Emkar-
by 180.000:-
5. Till anskaffning av en tjänstebil (förslagsanslag) 100.000:-
6. Till inköp av motorbåt för ordnande av sommartrafiken
till Kökar 250.000:-

V kap. 530.000:-

XI Ht. 536.000:-

Summa utgifter Mk 709.100:-

Mariehamn den 21 februari 1945.

På landskapsnämndens vägnar:

T. K. H. Sandberg.

Werner M. M.